

Susitarimai, kaip pagerinsime mokinių mokymosi pasiekimus

Loreta Žadeikaitė

Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vedėja

Pranešimo tikslas

Pristatyti tarptautinio OECD PISA mokinių pasiekimų tyrimų rezultatus ir aptarti, kaip kartu gerinsime mokymosi pasiekimus

Kodėl svarbūs mūsu susitarimai?

- Kryptingai siekiame Valstybinės švietimo strategijos 2013-2022 tikslų – kad **mokinių pasiekimai sistemingai gerėtų.**
- Siekiama, kad :
  - mokinių, atitinkančių bent 3 (iš 6) tarptautinio penkiolikmečių mokymosi pasiekimų tyrimo OECD PISA lygį, dalis 2022 m. būtų - vidutiniškai **ne mažiau kaip 54**:
    - skaitymo raštingumas 49
    - matematinis raštingumas 51
    - gamtamokslinis raštingumas 56
  - mokinių, nepasiekiančių 2 (iš 6) tarptautinio penkiolikmečių mokymosi pasiekimų tyrimo PISA vidutiniškai **ne daugiau kaip 15** (2009 yra 24,3):
    - skaitymo raštingumas ne daugiau kaip 19
    - matematinis raštingumas ne daugiau kaip 20
    - gamtamokslinis raštingumas lygio, dalis ne daugiau kaip 14

Reikalingi bendri susitarimai siekiant

- Suderinti mūsų veiksmus nacionaliniu, savivaldybės, mokyklos lygmeniu
- Pasiremti jau įgyvendintų projektų patirtimi, sukurtais produktais, geriausia praktika
- Kryptingai planuoti projektus, kurie bus finansuojami iš naujo ES SF laikotarpio, juos siejant su numatytais tikslais ir uždaviniais
- Dalyvauti bendrose ES programose (Erasmus+ ir kt.)

Kodėl svarbūs OECD PISA tyrimai?

- padeda įvertinti bebaigiančių privalomąjį ugdymą mokinių sukauptas žinias ir išvystytus gebėjimus, reikalingus visaverčiam dalyvavimui visuomenės gyvenime
- vertinami mokinių gebėjimai pasinaudoti žiniomis

2012 m. tiriamos sritys

Privalomos (LT dalyvavo)

Skaitymo gebėjimai

Matematinis raštingumas

Gamtamokslinis raštingumas

Pasirenkamos (LT nedalyvavo)

Problemų sprendimo įgūdžiai

Finansinis raštingumas

2015 m. tiriamos sritys (LT dalyvaus visose)

Privalomos

Skaitymo gebėjimai

Matematinis raštingumas

Gamtamokslinis raštingumas

Problemų sprendimo bendradarbiaujant įgūdžiai

Pasirenkama

Finansinis raštingumas

Lietuvos rezultatų vertinimas

- Lietuvos vaikų pradinio ugdymo skaitymo gebėjimų pasiekimai (pagal PIRLS) yra palyginti geri, tačiau pagrindinio ugdymo pakopoje (PISA duomenimis) skaitymo gebėjimų pasiekimai jau mažesni, negu Europos Sąjungos vidurkis
- Vertinant penkiolikmečių skaitymo gebėjimus, gamtamokslį, matematinį raštingumą (OECD PISA duomenys), OECD šalių vidurkis yra aukštesnis negu Lietuvos

Skaitymo gebėjimų rezultatai

Vieta	Vidurkis	Šalis
1	570	Šanchajus (Kinija)
2	545	Honkongas
3	542	Singapūras
4	538	Japonija
5	536	P. Korėja
...	...	...
10	518	Lenkija
11	516	Estija
...	...	...
	496	OECD šalių vidurkis
29	489	Latvija
...	...	...
34	486	Izraelis
35	485	Kroatija
36	483	Švedija
37	483	Islandija
38	481	Slovėnija
39	477	LIETUVA
40	477	Graikija
41	475	Turkija
42	475	Rusija
...	...	...
60	396	Indonezija
61	396	Argentina
62	394	Albanija
63	393	Kazachstanas
64	388	Kataras
65	384	Peru

- **Lietuva** (477 taškai) yra 39 pozicijoje iš 65, statistiškai reikšmingai žemiau už OECD šalių vidurkį.
- 33 šalių rezultatai statistiškai reikšmingai aukštesni už **Lietuvos** rezultatus.
- Izraelio, Kroatijos, Švedijos Islandijos, Slovėnijos, Graikijos, Turkijos ir Rusijos rezultatai statistiškai reikšmingai nuo **Lietuvos** rezultatų nesiskiria.

Matematinio raštingumo rezultatai

Vieta	Vidurkis	Šalis
1	613	Šanchajus (Kinija)
2	573	Singapūras
3	561	Honkongas
4	560	Taivanas
5	554	P. Korėja
6	538	Makao (Kinija)
7	536	Japonija
...	...	...
11	521	Estija
...	...	...
14	518	Lenkija
...	...	...
	494	OECD šalių vidurkis
28	491	Latvija
...	...	...
31	487	Portugalija
32	485	Italija
33	484	Ispanija
34	482	Rusija
35	482	Slovakija
36	481	JAV
37	479	LIETUVA
38	478	Švedija
39	477	Vengrija
40	471	Kroatija
...	...	...
62	376	Kolumbija
63	376	Kataras
64	375	Indonezija
65	368	Peru

- **Lietuva** (479 taškai) yra 37 pozicijoje iš 65, statistiškai reikšmingai žemiau už OECD šalių vidurkį.
- 30 šalių rezultatai statistiškai reikšmingai aukštesni už **Lietuvos** rezultatus.
- Portugalijos, Italijos, Ispanijos, Rusijos, Slovakijos, JAV, Švedijos, Vengrijos ir Kroatijos rezultatai statistiškai reikšmingai nuo **Lietuvos** rezultatų nesiskiria.

Gamtamokslinio raštingumo rezultatai

Vieta	Vidurkis	Šalis
1	580	Šanchajus (Kinija)
2	555	Honkongas
3	551	Singapūras
4	547	Japonija
5	545	Suomija
6	541	Estija
7	538	P. Korėja
...	...	...
9	526	Lenkija
...	...	...
25	502	Latvija
	501	OECD šalių vidurkis
26	499	Prancūzija
27	498	Danija
28	497	JAV
29	496	Ispanija
30	496	LIETUVA
31	495	Norvegija
32	494	Vengrija
33	494	Italija
34	491	Kroatija
35	491	Liuksemburgas
36	489	Portugalija
37	486	Rusija
...	...	...
62	397	Albanija
63	384	Kataras
64	382	Indonezija
65	373	Peru

- **Lietuva** (496 taškai) yra 30 pozicijoje iš 65, statistiškai reikšmingai žemiau už OECD šalių vidurkj.
- 24 šalių rezultatai statistiškai reikšmingai aukštesni už **Lietuvos** rezultatus.
- Latvijos, Prancūzijos, Danijos, JAV, Ispanijos, Norvegijos, Vengrijos, Italijos, Kroatijos ir Liuksemburgo rezultatai statistiškai reikšmingai nuo **Lietuvos** rezultatų nesiskiria.

Kas turi įtakos mokinių pasiekimams?

- Turinys: skaitymas, matematinis, gamtamokslinis raštingumas. Pasiekimų lygmenys, lyties įtaka
- Mokinių bendradarbiavimas, polinkiai, motyvacija ir pasitikėjimas
- Socialinė, ekonominė ir kultūrinė aplinkos svarba mokinių pasiekimams
- Mokyklos valdymas. Mokytojų kvalifikacija, vertinimas ir atskaitomybė
- Mokymo(si) ištekliai ir galimybių mokytis užtikrinimas

Tyrimo turinys: tiriamųjų sričių apibrėžimai

Matematinis raštingumas

Tai individo gebėjimas **taikyti** matematinės žinias ir **interpretuoti** gautus rezultatus įvairiuose kontekstuose. Šis terminas apibūdina individo gebėjimą matematiškai **argumentuoti** ir **naudotis** matematinėmis sąvokomis, procedūromis, faktais ir priemonėmis siekiant **apibūdinti, paaiškinti ir nuspėti** tam tikrus reiškinius.

Matematinis raštingumas padeda mokiniams suprasti matematikos vaidmenį pasaulyje ir **atlikti pagrįstus sprendimus**, reikalingus kiekvienam konstruktyviam, suinteresuotam ir mąstančiam piliečiui.

Skaitymo gebėjimai

Tai individo gebėjimas **suprasti, apmąstyti** rašytinius tekstus, juos **vertinti** ir jais **naudotis**, siekiant įgyvendinti savo tikslus, plėsti žinias ir galimybes bei **veiksmingai dalyvauti** visuomenės gyvenime.

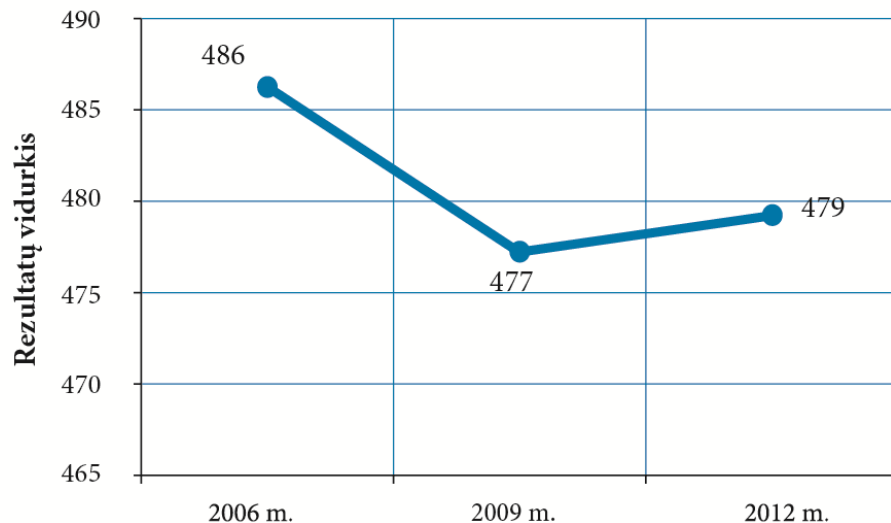
Šis apibrėžimas aprėpia kur kas daugiau nei tradicinis suvokimas, verčiantis manyti, kad pagrindinė užduotis dirbant su rašytiniu tekstu – jį iššifruoti ir tiesiogiai **interpretuoti**. Šiuo atveju kalbama apie kur kas labiau realiam gyvenimui pritaikytas užduotis.

Gamtamokslinis raštingumas

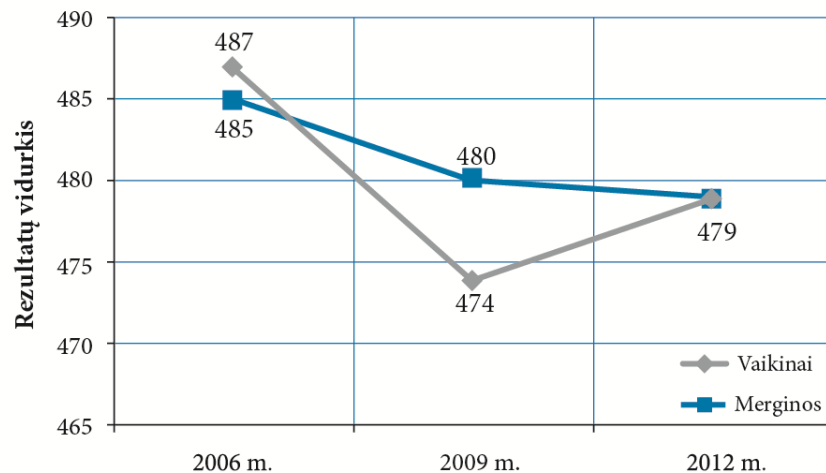
Tai individo gamtamokslinės žinios ir naudojimąsi jomis siekiant įvardyti klausimus, įgyti naujų žinių, **aiškinti** gamtamokslinius reiškinius ir **pateikti įrodymais grįstas išvadas** apie gamtamokslines problemas.

Tai apima pagrindinių mokslinių tyrinėjimų bruožų žinojimą, **suvokimą**, kaip gamtos mokslai ir technologijos formuoja mūsų materialinę, intelektualinę ir kultūrinę aplinką bei norą ir **sąmoningą piliečio pasiryžimą užsiimti** su gamtos mokslais susijusia **veikla** ir domėjimąsi gamtamokslinėmis idėjomis.

Matematinio raštingumo rezultatų kaita

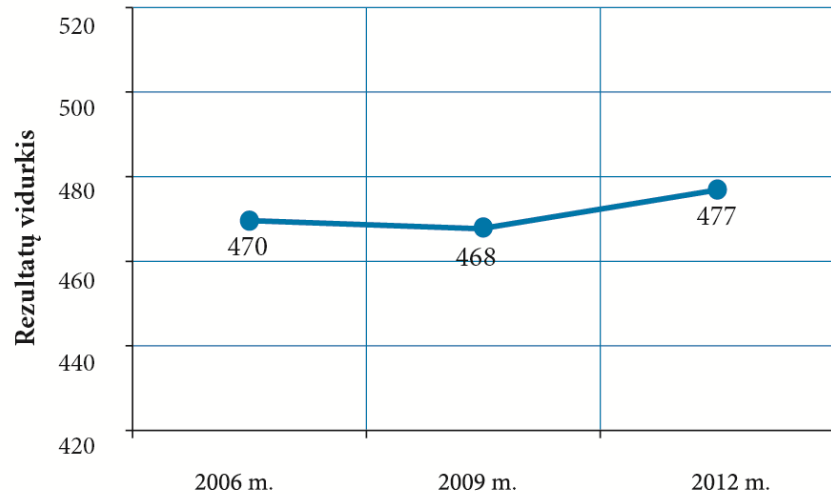
Lietuvos matematinio raštingumo rezultatas 2012 m. ciklo metu **pakilo 2 taškais**, tačiau statistiškai nereikšmingai. Tokią padėtį galėtume apibrėžti kaip pereinančią iš prastėjančios į stabilią.

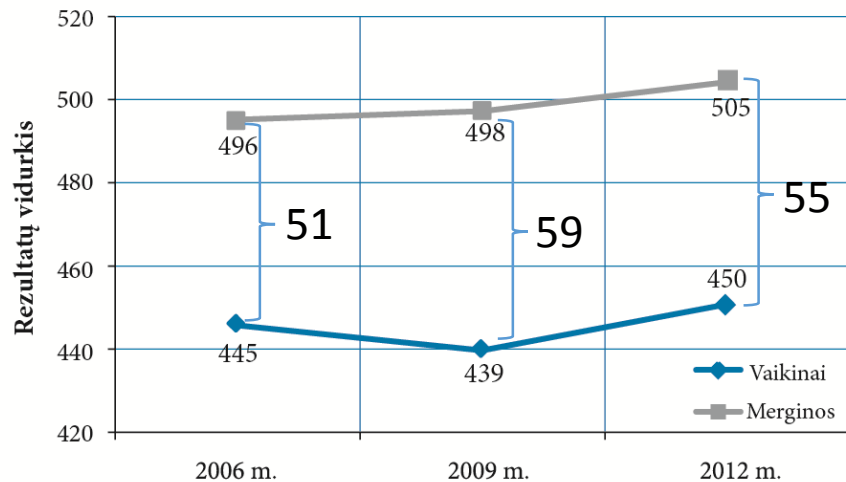
Bendro rezultato kilimą lėmė vaikinai, nes jie pademonstravo 5 taškais aukštesnį rezultatą, nei 2009 m.

2012 m. Lietuvoje tarp lyčių rezultatų užfiksuota lygybė.

Skaitymo gebėjimų rezultatų kaita

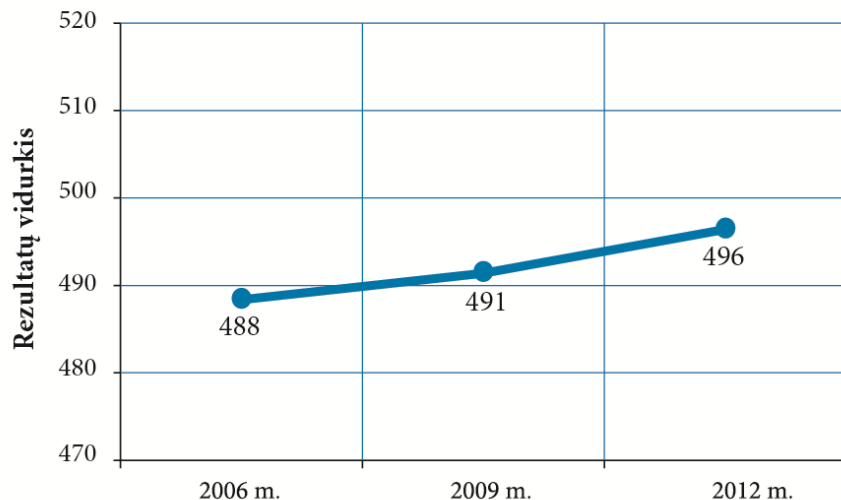
Lietuvoje stebimas rezultatų suprastėjimas 2009 m. palyginus su 2006 m., tačiau 2012 m. rezultatas net 9 taškais statistiškai reikšmingai pakilo.

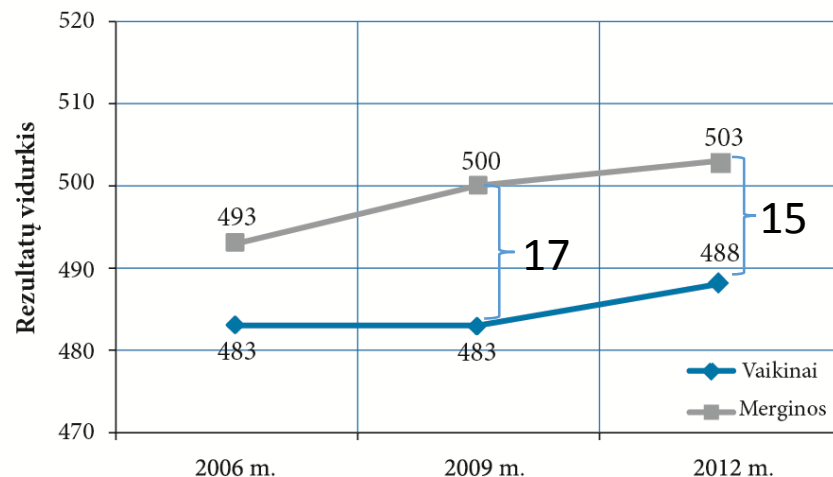
Lietuvoje 2012 m. stebime tiek merginų, tiek vaikinių rezultatų gerėjimą.

Didesnę pažangą padarė vaikinai, nuo paskutiniojo ciklo rezultatus pagerinę 11 taškų.

Gamtamokslinio raštingumo rezultatų kaita

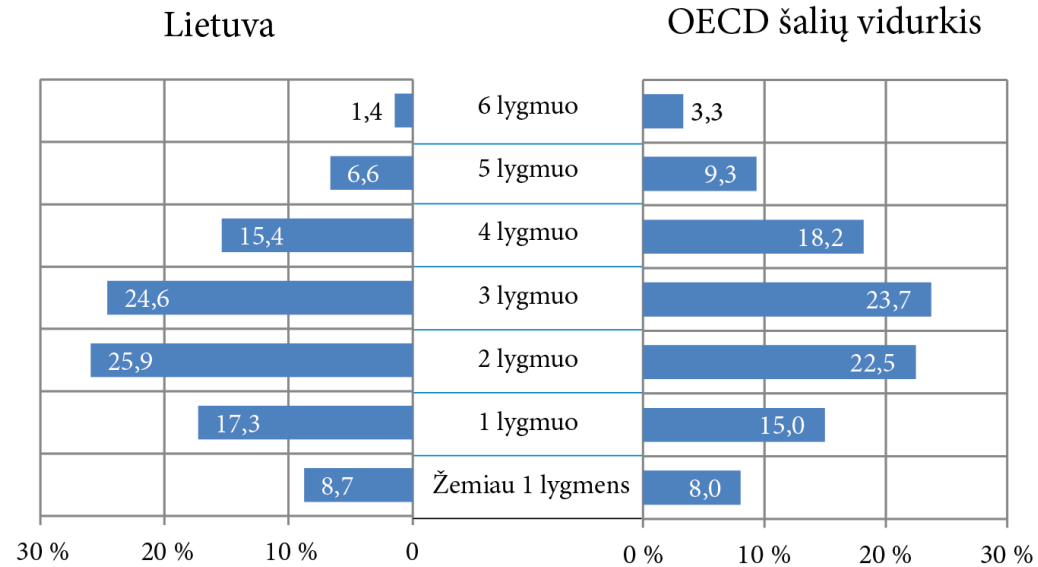
Lietuvos gamtamokslinio raštingumo rezultatai keliais taškais (nors ir statistiškai nereikšmingai) pakyla kiekvieno tyrimo ciklo metu.

Nuo 2006 m. iki 2012 m. merginos pademonstravo didesnę rezultatų kilimą negu vaikinai.

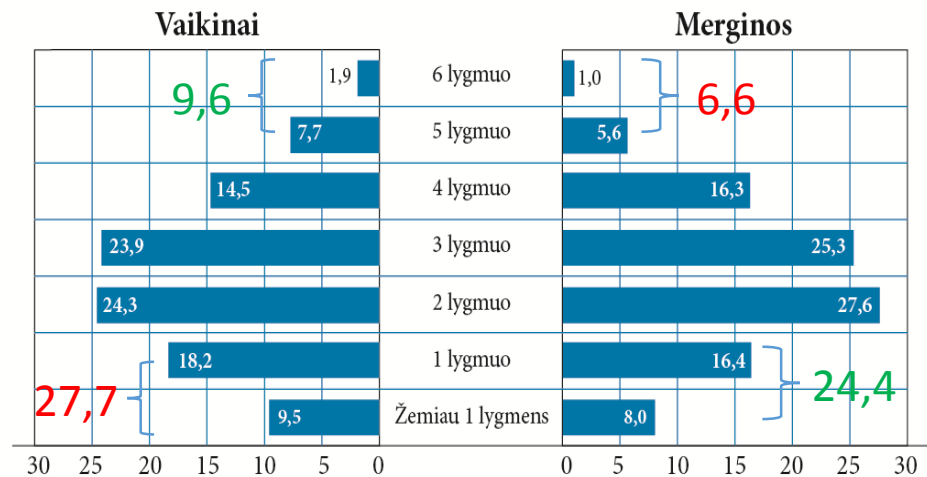
Skirtumai tarp vaikinių ir merginų rezultatų nuo 2009 m. šiek tiek sumažėjo.

Matematinio raštingumo rezultatai pagal pasiekimų lygmenis ir lytį

Lietuvoje 2 lygmens nepasiekia 26 proc., OECD šalyse - 23 proc. mokinių.

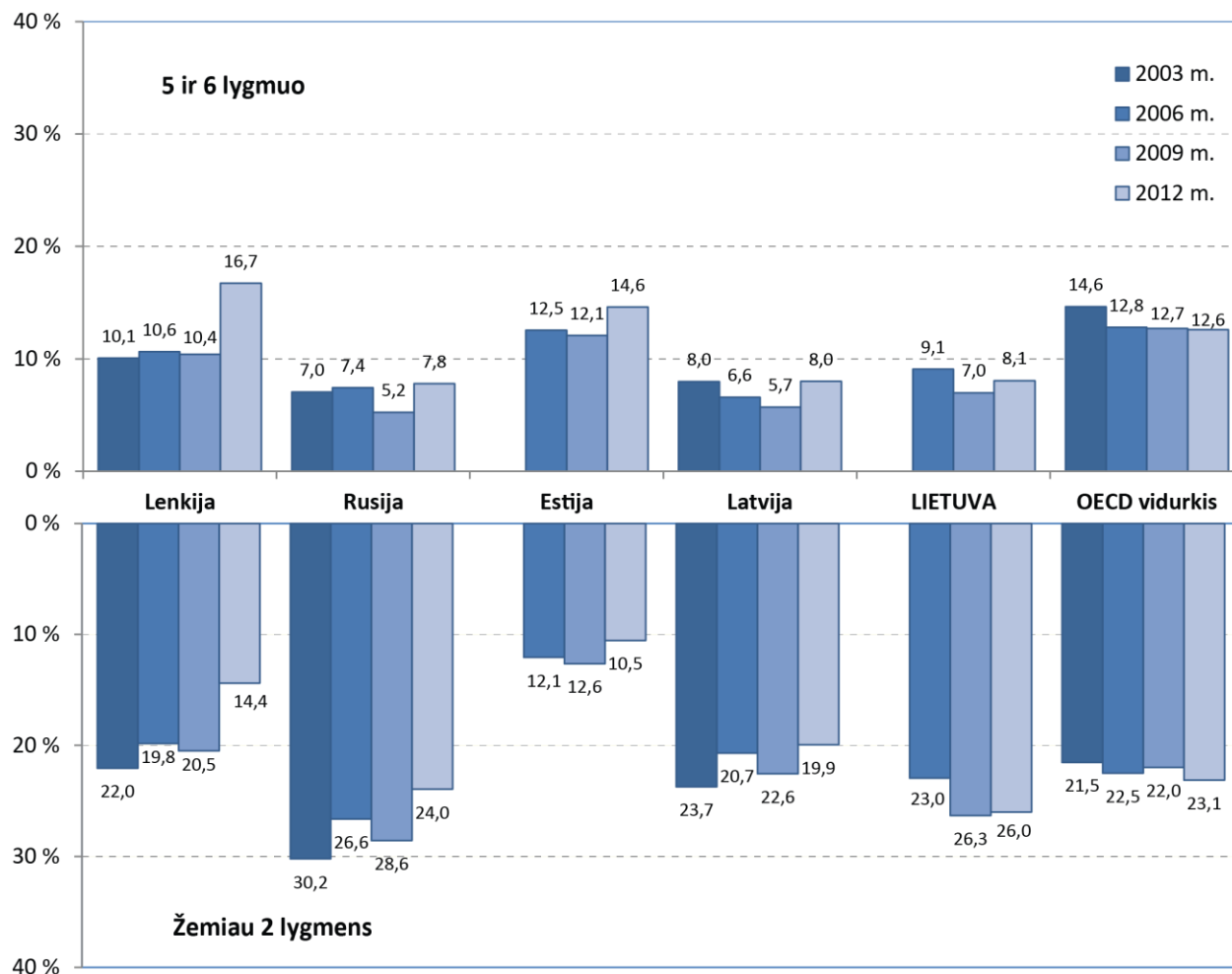
Aukščiausius lygmenis Lietuvoje pasiekia 8 proc., OECD šalyse - 12,6 proc. mokinių.

Lietuvoje didesnė vaikinų dalis pasiekia aukštesnius lygmenis.

Tačiau taip pat didesnė ir jų dalis nepasiekia 2 lygmens.

Aukščiausius ir žemiausius matematinio raštingumo rezultatus pasiekusių mokinių dalies kaita

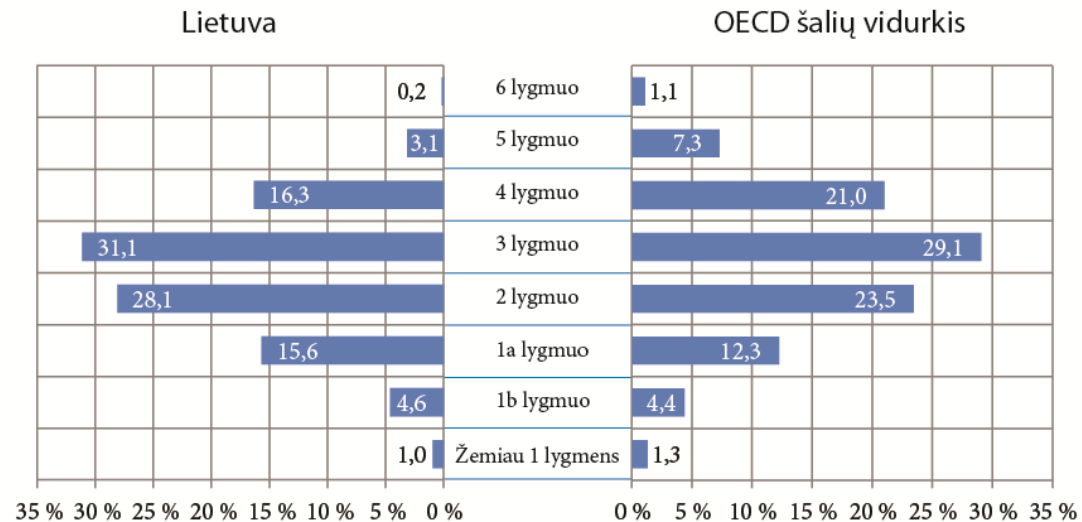

Lyginant su 2009 m. Lietuvoje 1,1 proc. padidėjo aukščiausius lygmenis pasiekusių mokinių skaičius, tačiau nepasiekusių 2 lygmens beveik nesumažėjo.

Iš kaimyninių šalių didžiausią pažangą padarė Lenkija.

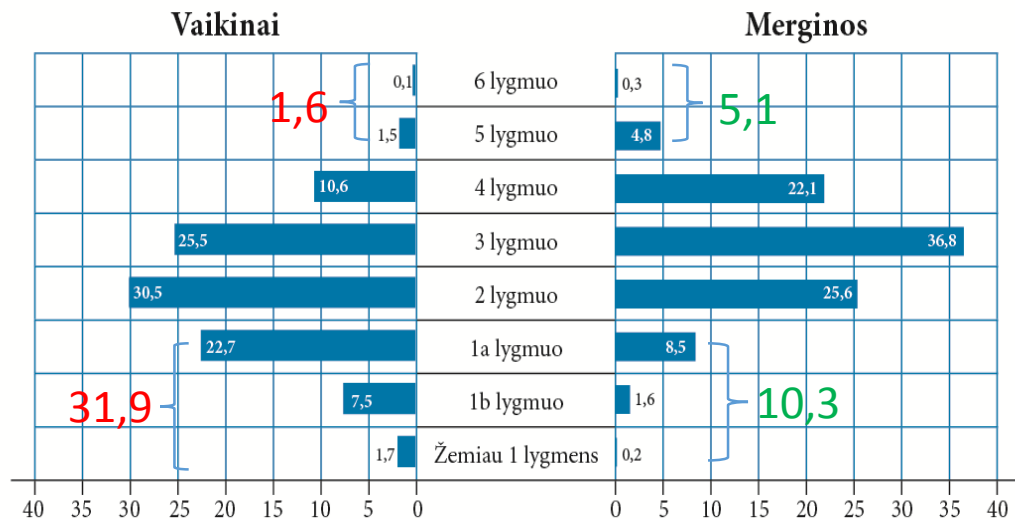
Estijoje pasiekusių aukščiausius lygmenis mokinių yra daugiau nei 2 lygmens nepasiekusių jų bendraamžių.

Skaitymo gebėjimų rezultatai pagal pasiekimų lygmenis

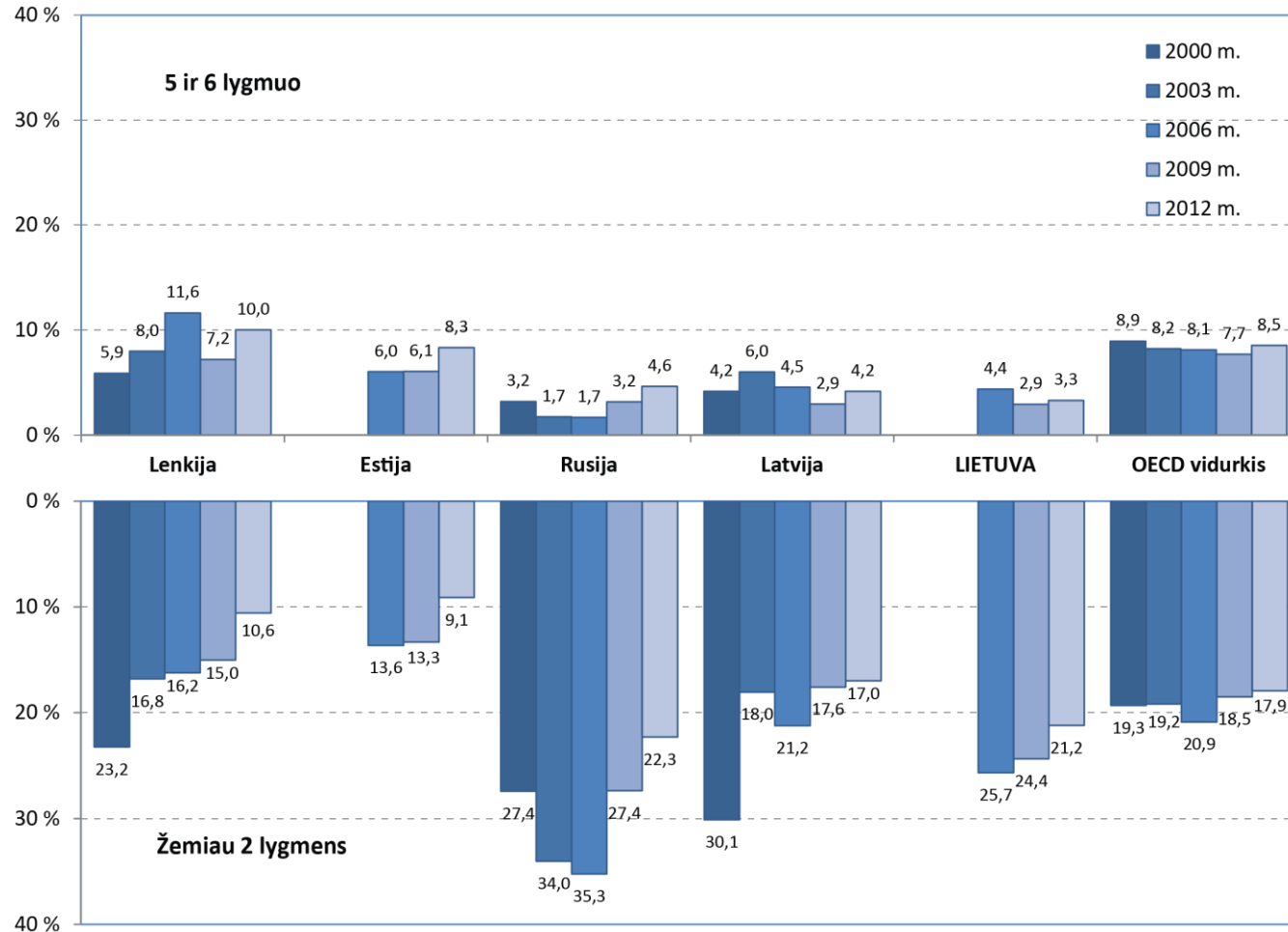
Auščiausius lygmenis Lietuvoje pasiekia vos 3,3 proc. , OECD šalyse – 8,4 proc. mokinių.

Lietuvoje 2 lygmens nepasiekia 21,2 proc., OECD šalyse - 18 proc. mokinių.

Ypač dideli skirtumai matomi tarp aukščiausių ir žemiausių lygmenis pasiekusių vaikinių ir merginų skaičiaus.

Aukščiausius ir žemiausius skaitymo gebėjimus pademonstravusių mokinių dalies kaita

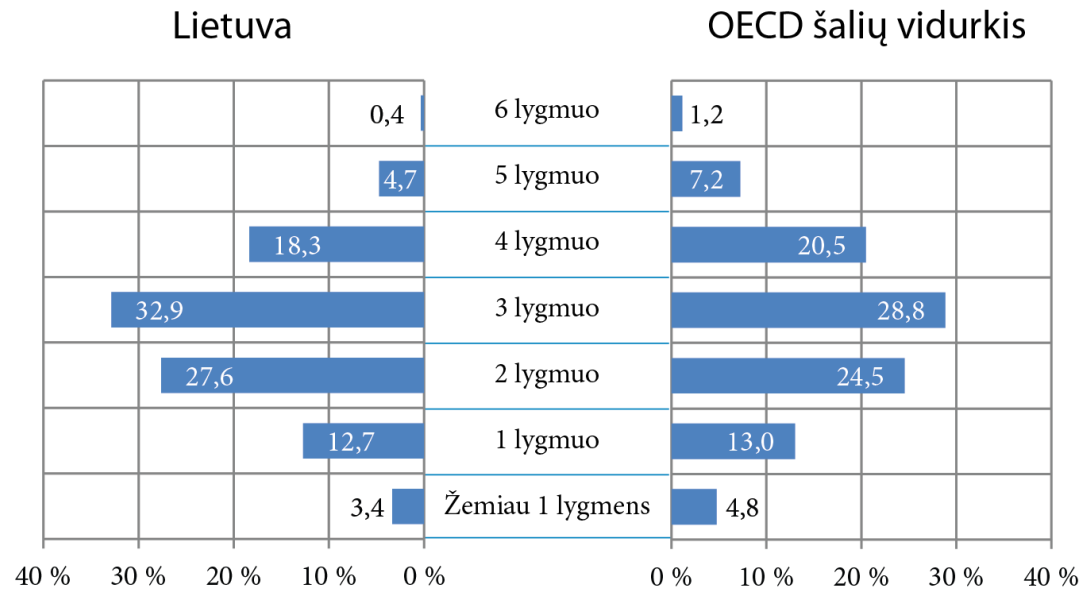

Lyginant su 2009 m. Lietuvoje nepasiekusių 2 lygmens sumažėjo 3,2 proc., tačiau tik 0,4 proc. padidėjo aukščiausius lygmenis pasiekusių mokinių skaičius.

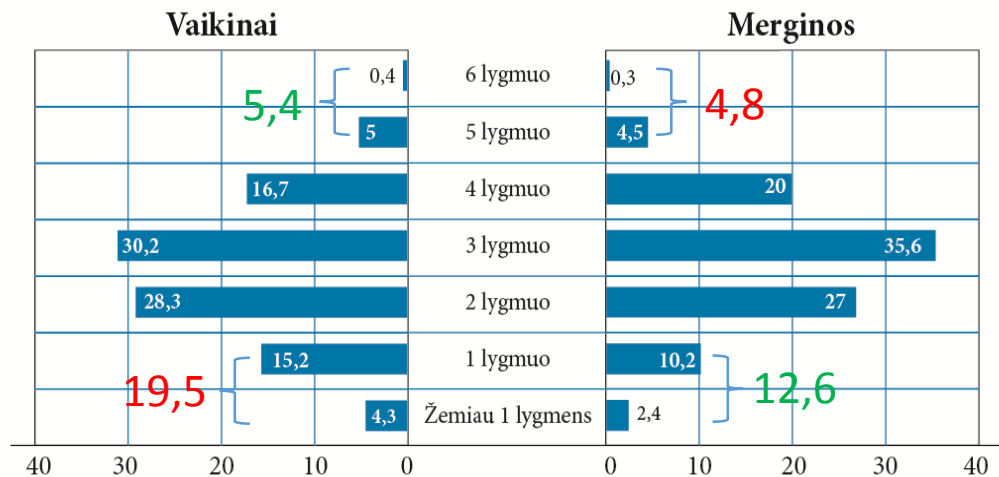
Iš kaimyninių šalių didžiausią pažangą padarė Lenkija.

Nuo 2006 m. Rusija demonstruoja spartų nepasiekusių 2 lygmens mokinių skaičiaus sumažėjimą.

Gamtamokslinio raštingumo rezultatai pagal pasiekimų lygmenis

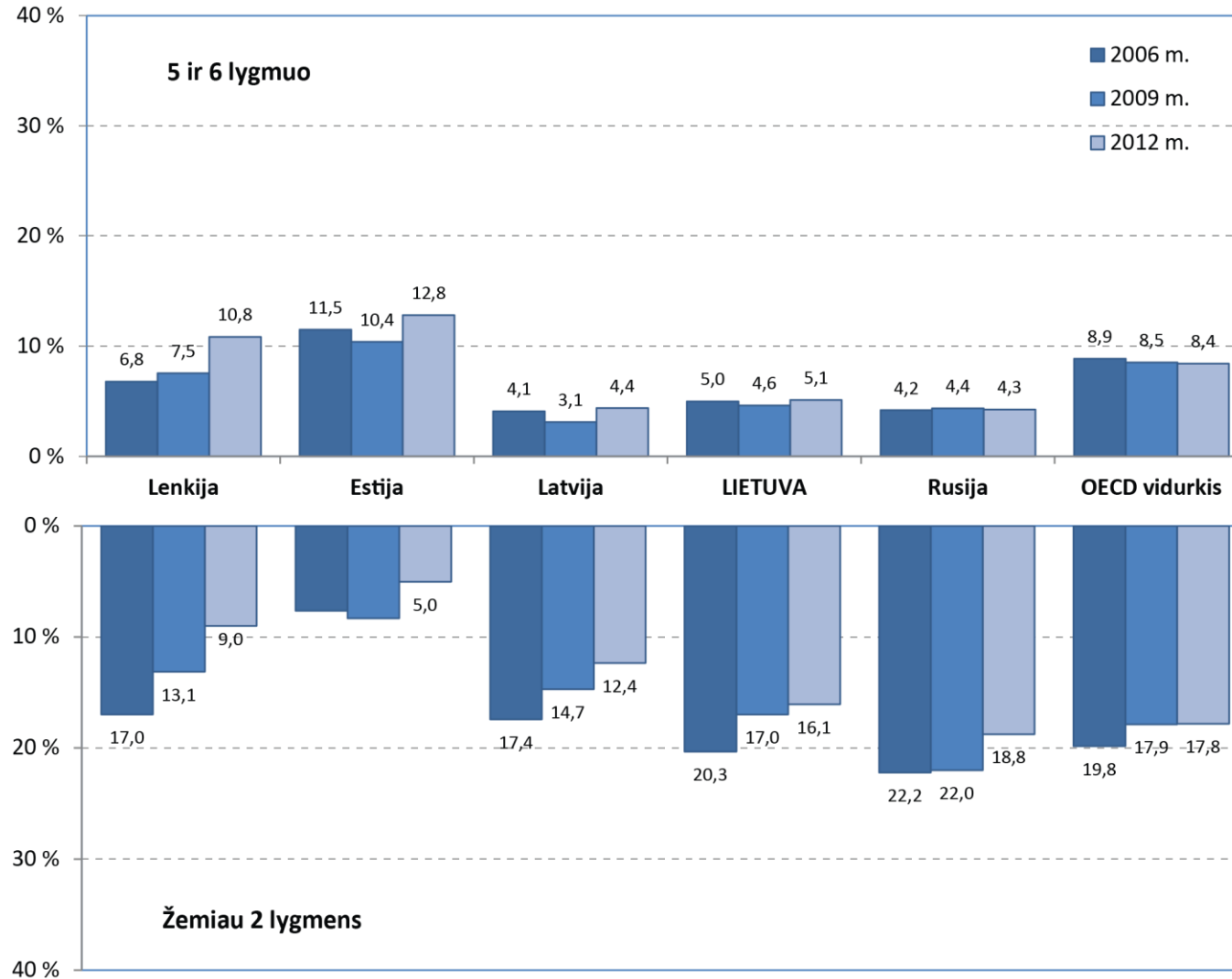
Lyginant su OECD šalių vidurkiu, Lietuvoje šiek tiek mažiau 2 lygmens nepasiekusių mokinių, tačiau aukščiausius lygmenis pasiekusių skaičius taip pat ženkliai mažesnis.

Aukščiausius lygmenis pasiekusių vaikinių ir merginų skaičius beveik nesiskiria.

2 lygmens nepasiekia didesnę vaikinių dalis.

Aukščiausius ir žemiausius gamtamokslinio raštingumo rezultatus pasiekusių mokinių dalies kaita

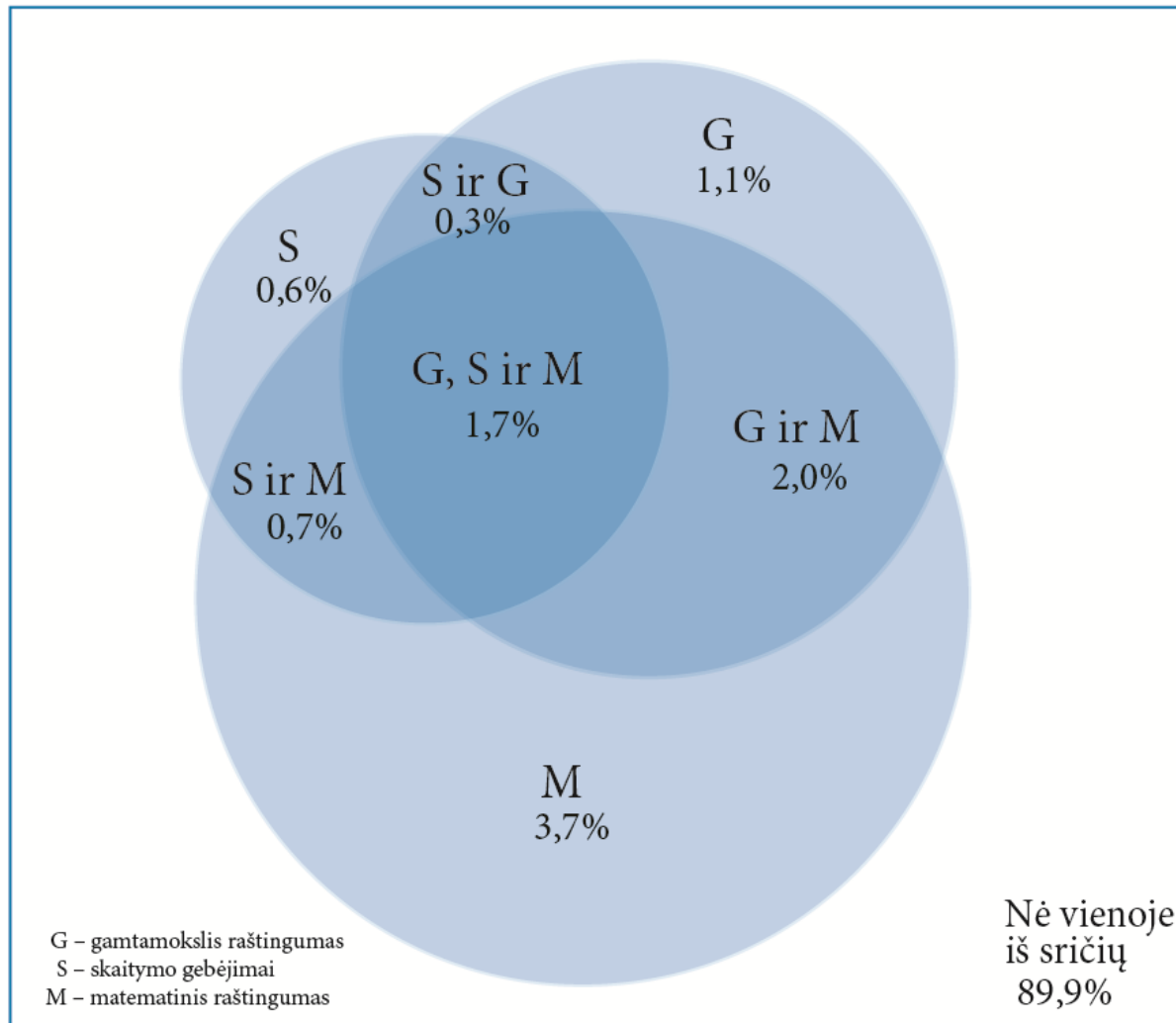

Lyginant su 2009 m. Lietuvoje tiek 2 lygmens nepasekusių sumažėjo, tiek aukščiausius lygmenis pasiekusių mokinių padidėjo nežymiai.

Iš kaimynnių šalių didžiausią pažangą padarė Lenkija.

Estijoje nepasiekusių 2 lygmens mokinių yra tik 5 proc.

Aukščiausius lygmenis pasiekę mokiniai

Lietuvoje, dauguma mokinių, pasiekusių **aukštus rezultatus skaitymo gebėjimų** srityje, juos taip pat pademonstravo ir kituose dalykuose. Tai rodo, kad **geresnis raštingumas skaitymo srityje padeda pasiekti aukštesnių rezultatų matematikos ir gamtos mokslų srityse.**

Bent vienoje srityje aukščiausius lygmenis pasiekė – 11,1 proc., bent dviejose – 3 proc., o visose trijose – 1,7 proc. mokinių.

Mokinių bendradarbiavimas, polinkiai, motyvacija ir pasitikėjimas

Bendradarbiavimas su mokykla ir mokykloje	Polinkis ir motyvacija	Matematinis pasitikėjimas, polinkiai ir dalyvavimas matematinėje veikloje
Punktualumas	Atkaklumas (ištvermingumas)	Matematinis pasitikėjimas
Praleidinėjimas	Atvirumas sprendžiant problemas	Nerimas dėl matematikos
Priklausomumo (pritapimo) jausmas	Kontrolė apimtis (atsakomybės už nesėkmes suvokimas; Sėkmės kontrolės suvokimas)	Matematinis suvokimas
Požiūris į mokyklą	Vidinė ir pedagoginė motyvacija mokytis matematikos	Matematinis elgesys
		Matematinės intencijos
		Matematikos kaip dalyko normos

ESKS (ekonominio, socialinio, kultūrinio statuso) indeksas

Kultūrinių išteklių namuose indeksas	Mokymosi išteklių namuose indeksas	Informacinių technologijų išteklių namuose indeksas	Materialinės šeimos gerovės indeksas	Knygų skaičius	Tėvai: išsilavinimas ir darbas, šeimos tipas
Klasikinė literatūra Poezijos knygos Meno kūriniai	Rašomasis stalas Rami vieta mokymuisi Knygos, padedančios mokytis Techniniai žinynai Žodynas	Kompiuteris, kuriuo galima naudotis mokantis Mokomoji programinė įranga Interneto ryšys	Savas kambarys Automatinė indaplovė DVD grotuvas Mobilusis telefonas Televizorių skaičius Kompiuterių skaičius Automobilių skaičius Vonios arba dušo kambarių skaičius		Išsilavinimas Darbas Šeimos tipas

Mokyklos valdymas. Vertinimas ir atsiskaitomybė

Vadovavimas	Vertinimas ir atsiskaitomybė
Mokyklos autonomija	Egzaminų politika
Mokyklos pasirinkimai	Vertinimo praktika ir tikslai
Viešojo ir privataus tarpininkai	Pasiekimų duomenų naudojimas (už mokyklos)
Direktorių vadyba ir lyderystė	Kokybės garantavimas
Tėvų į(si)traukimas	Matematikos mokytojų praktikos stebėseną
	Mokytojų atestavimo pasekmės

Ištekliai

Išlaidos švietimui

Švietimo sąnaudos

Mokytojų atlyginimai

Žmogiškieji ištekliai

Mokytojų pedagoginė kvalifikacija, reikalavimai mokytojo profesijai, kvalifikaciniai reikalavimai

Mokytojo ir mokinio santykis

Mokytojų trūkumas

Mokytojo profesinis tobulėjimas

Materialiniai ištekliai

Infrastruktūra

Švietimo ištekliai

Laiko ištekliai

Mokinių mokymosi laikas mokykloje

Klasės dydis

Popamokinio ugdymo laikas

Neformalusis ugdymas (angl. *extracurricular activities*)

Mokinių dalyvavimas priešmokykliniame ugdyme

2012 m. PISA tyrimo ataskaitos rekomendacijos (1)

- Nežymus rezultatų pakilimas matematinio raštingumo srityje parodė teigiamus pokyčius švietimo sistemoje, tačiau kartu išryškino spragas ***matematinų rezultatų interpretavimo, taikymo ir jų vertinimo, erdvės ir figūrų, statistikos ir tikimybių srityse.***
- Skaitymo gebėjimų rezultatai reikšmingai pagerėjo, tačiau kartu jie atskleidė didžiulį ***vaikinių ir merginų pasiekimų skirtumą.*** Žemiausių tarptautinių lygmenų nepasiekia net trečdalis vaikinių, todėl reikalingos tinkamos priemonės vaikinių skaitymo gebėjimams tobulinti
- Mokinių, gebančių pademonstruoti ***aukščiausią*** matematinį, gamtamokslinį raštingumą, ypač skaitymo gebėjimus, ***yra mažai.*** ***Reikia ugdymo procesą labiau individualizuoti, diferencijuoti,*** atlikti įvairesnių, ***skirtingo sudėtingumo užduočių, daugiau dėmesio skirti gabiems mokiniams,*** pretenduojantiems į aukščiausius pasiekimų lygmenis, lavinti.

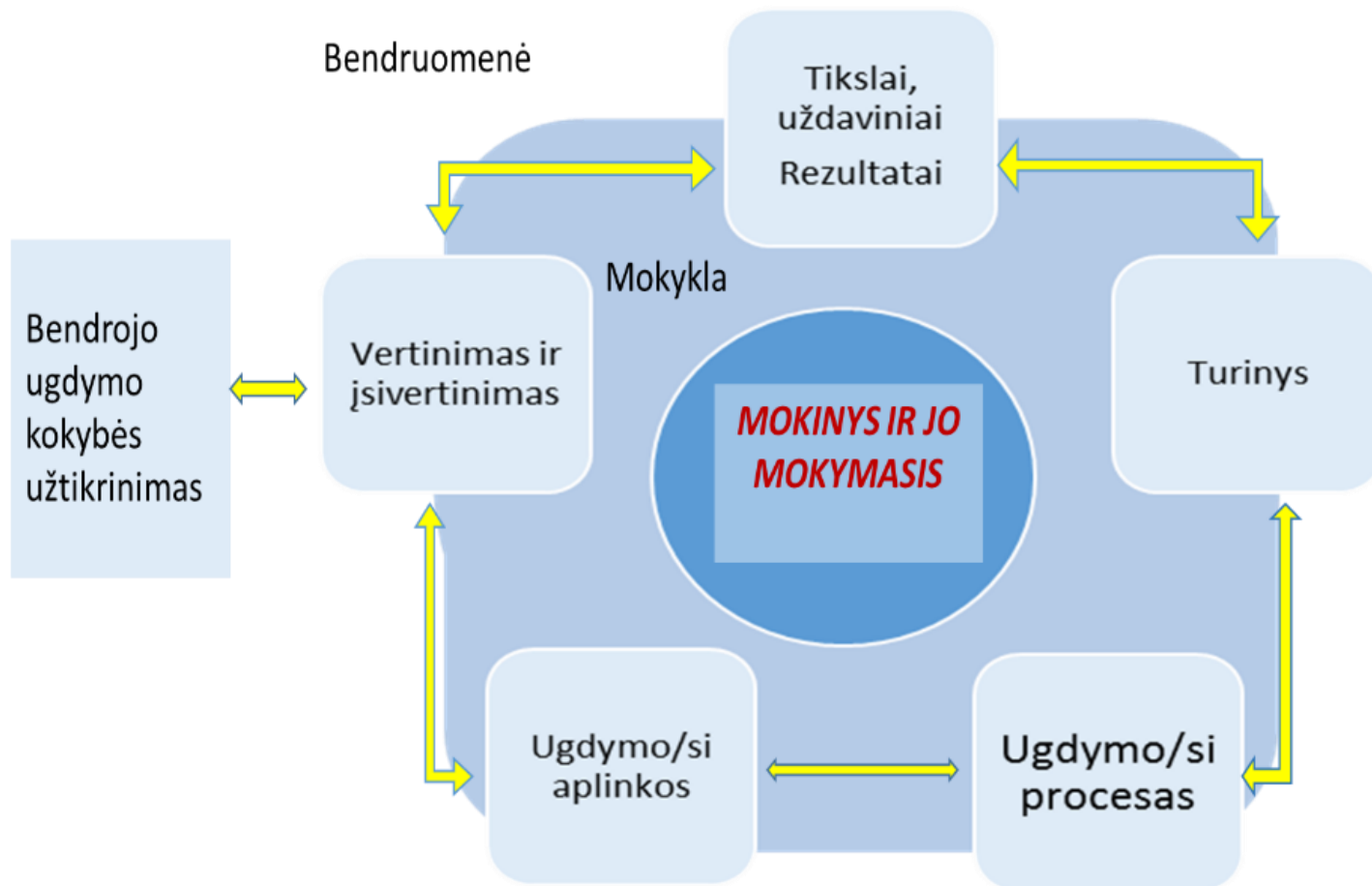
2012 m. PISA tyrimo ataskaitos rekomendacijos (2)

- Lietuvoje, kaip ir daugumoje kitų šalių, reikėtų ieškoti būdų, galinčių padidinti *mokinių norą ir motyvaciją mokytis*. Mokiniam, ypač merginoms, *reikėtų diegti pasitikėjimą savo jėgomis*
- Reikėtų mažinti *socialinę atskirtį ir didinti mokyklų, ypač kaimo, aprūpinimą mokymo(si) ištekliais* – materialiais ir intelektualiniais. Geresnė jų kokybė ir didesnis jų kiekis darytų teigiamą įtaką mokinių pasiekimams
- Ne mažiau svarbus yra *mokytojų motyvacijos didinimas*, nes didžia dalimi nuo jų priklauso, ko mokiniai išmoksta. Dauguma mokyklų personalo veiksmingumo didinimo priemonę taiko labai retai

2012 m. PISA tyrimo ataskaitos rekomendacijos (3)

- Tėvų sąmoningumo ugdymas yra vienas iš svarbiausių veiksnių, galinčių teigiamai paveikti mokymo kokybę. ***Būtina rasti būdų įtraukti daugiau tėvų į ugdymo procesą***
- Vienas svarbiausių iššūkių organizuojant ugdymo procesą – skirtingų gebėjimų mokinių buvimas, trukdantis mokymui(si). Vertėtų taikyti mokyklų vadovų ir pedagogų kvalifikacijos tobulinimo, vadybos priemones, kurios leistų klasėje užtikrinti ir į silpnesnius ir į stipresnius mokymus orientuotą mokymą

Kas lemia mokinių mokymosi pasiekimus

Pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programų aprašai (projektas). 2014

Grupių darbas

Kokias priemones per trumpiausią laiką siekiant pagerinti mokinių pasiekimus galime įvykdyti apimant visus lygmenis:

- Nacionalinis
- Savivaldybės
- Mokyklos

EK tematinės darbo grupės

- **Dėl matematikos, gamtos mokslų ir technologijų (MGT) mokymo-parengtos rekomendacijos dėl matematikos ir gamtos mokslų žemų pasiekimų (*dalyvavo M. Skakauskienė, PVUS*)**
- **Dėl anksti paliekančių mokyklą skaičiaus mažinimo (ESL) (*dalyvavo L. Žadeikaitė, K. Valantinienė, PVUS*)**
- **Dėl bendrųjų perkialiamųjų gebėjimų (verslumo, užsienio kalbų, skaitmeninės) (*dalyvauja V. Bačkiūtė, M. Skakauskienė, PVUS*)**
- **Dėl mokyklų vystymo(si) politikos (Schools policy) (*dalyvauja K. Valantinienė, PVUS*)**

Sustiprinti mokymosi pagalbą

- **ankstyvoji atranka:** veiksmingai identifikuoti sunkumus, kai tik jie kyla, o ne leisti spragoms plėtotis; anksti pradėti vaikų ugdymą ir priežiūrą
- **ankstyvoji intervencija:** kuo greičiau poreikis paramai yra aptinkamas, padedama vaikui taip intensyviai ir kiek reikia (trumpos intensyvios intervencijos yra efektyvesnės ir mažiau streso)
- **integruota parama:** integruojant paramą kaip įprastą dalį į mokymo ir mokymosi procesą
- **specializuota pagalba:** specializuoti mokytojai mokiniams, turintiems mokymosi sunkumų, ypač matematikos
- valdymas **elgesio / emocinių aspektu:** žemi pasiekimai yra ne tik pažinimo klausimas

Rekomendacijos mokytojui

- Tinkama **pusiausvyra** tarp dalyko žinių, pedagoginio turinio žinių ir bendrųjų pedagoginių žinių klasėje
- **Kompetencijos ir nuostatos į:**
  - pasiekimus (mokymosi sunkumus, paramą, diagnostiką, tinkamą pateikimą)
  - pritaikymą individualiems mokinio poreikiams / mokymo diferencijavimą
  - dalykines kompetencijas ir didaktikas naudojant IKT
- **Mokytojų bendradarbiavimo** skatinimas:
  - tarp matematikos, gamtos mokslų, IKT mokytojų
  - su kitų dalykų mokytojais
  - pereinant iš pradinio ugdymo į pagrindinį t.t.
  - atskirų dalykų mokytojų tinklai
  - bendradarbiavimas tarp mokytojų – mokytojų rengėjų – mokslininkų

Vertinimas ir įsivertinimas

- **Formuojamasis ir diagnostinis vertinimas** yra raktas tiksliai nustatant atskirų mokinių poreikius
- Kompiuteriniai **adaptuoti diagnostiniai vertinimai**
  - Centralizuotai parengti išoriniai testai, palaikomi kompetetingų švietimo specialistų
- **Formuojamasis vertinimas**
  - Grįžtamasis ryšys, pagalba mokantis, dažnas besimokančiųjų pažangos vertinimas
  - Atskleisti mokinių klaidingą mąstymą
- **Įsivertinimas ir portfolio taikymas**

Kokybės užtikrinimas

- **Visos mokyklos požiūris** ypač svarbus sprendžiant žemų pasiekimų problemas
- **Pasidalinta lyderystė** teikiant paramą: vidurinėsios grandies vadovai ir metodiniai rateliai mokyklose
- Skatinti mokyklas **atlikti įsivertinimą**, dėmesį skiriant pasiekimams ir siekiant visiems mokiniams sėkmės
- **Turtinga informacinė sistema**, mokyklų vadovams, kur vertinimo rezultatai pateikiami mokykloms
- Telkiamos administracinės struktūros ir mokyklų tinklai **kokybės gerinimui** mokyklose
- Nukreipti **patikrinimą** siekiant konstruktyviai plėtoti mokyklų konsultavimą kaip visumą, tiksliai spręsti žemų pasiekimų problemas
- Nacionaliniu lygmeniu sukurti IKT platformas mokykloms, **virtualios klasės aplinką**, palaikyti ryšiams su tėvais ir su kitų dalykų mokytojais.

Nuo mokymo vertinimui link mokymosi

- Pasiiekti diferencijuotą mokymą ir asmeninį mokymąsi
  - **Lankstumas organizuojant** mokymą ir tvarkaraščių sudaryme
  - **Mokymosi pagalbos** integravimas (mokytojai-specialistai)
  - **Lankstus grupavimas**, įtraukiant **mokytojo padėjėjus**
  - Dalyko skaitymo integravimas / turinio srities raštingumo lygis
  - Teikti įvairią mokymo **medžiagą**: įtikinančią/ praktišką
  - **Integruota parama mokytojams**: kvalifikacijos kėlimo medžiagos, mentoriai, bendradarbiavimas su kitomis mokyklomis

Moderni aplinka

- IKT ir inovatyvi mokymo aplinka gali palengvinti mokymo ir mokymosi personalizavimą
  - **Įsivertinimo** priemonės, skatinančios bendravimą ir saviraišką
  - **Papildoma parama** atsiliekantiems mokiniams
  - **Objektyvi informacija** leidžianti iš esmės suprasti, kas patiria mokymosi sunkumus
  - **Pritaikyto turinio ir e-mokymosi būdai**

Tyrimo ir aukšto kognityvinio mąstymo skatinimas

- Nustatančius aukštus lūkesčius
- Labai svarbu siekti, kad aukšto pažinimo lygio užduotys, būtų duodamos visiems mokiniams
- Atviri klausimai, uždaviniai su pertekline informacija, keliais galimais atsakymais
- Skatinti mokinių smalsumą: pradėti nuo mokinių interesų, atkreipti dėmesį į lyčių skirtumus
- Integruojant matematiką-gamtos mokslus-technologijas, pvz. per inžineriją bei kitus projektus skatinti :
  - kritišką refleksiją
  - tyrimus
  - bendravimo įgūdžius

Pokyčius skatinanti politika

- Kompetencijomis grindžiamose mokymo programose, ypač sutelkiant dėmesį į nuostatas
- Sutelkiant dėmesį į mokinių pažangą ir minimalius reikalavimus
- Atskleisti mokiniams abstrakcijas tinkamu laiku
- Pokyčiai vertinime (išvardinti anksčiau)
- Aukštesnės kokybės mokymosi medžiagos:
- Mažinti per didelį pasikliovimą vadovėliais
- Mokytojai, tiesiogiai dalyvauja parengiant ir pritaikant medžiagą
- Atkreipiant dėmesį į naujus mokymo metodus, mokytojų kvalifikacijos kėlimo metu

Rekomendacijos mokyklai

- Formuojamasis ir diagnostinis vertinimas naudojami kaip įrankis spręsti pasiekimų problemas ir teikti grįžtamąjį ryšį mokiniams pasiekimais, jiems patiems dalyvaujant vertinimo procesais.
- “Visos mokyklos” principas taikomas sprendžiant mokinių su žemais pasiekimais problemas.
- Pagalbos teikimas mokiniams su žemais pasiekimais yra vertingesnis ir ekonomiškesnis nei palikimas toje pačioje klasėje.
- Ugdymo turinio reforma:
  - konteksto, kuris aktualus mokiniams akcentavimas gamtos mokslų ugdymo programoje (įskaitant socialinius, etinius ir gamtosauginius aspektus bei realių darbdavių / įmonių ir gamtos mokslo centrų dalyvavimą).
  - pristatyti profesinio ugdymo aspektus kaip įrankį mokinių motyvacijai skatinti.
  - ugdyti matematinį raštingumą visuose ugdymo programos dalykuose
  - tikslinės strategijos yra efektyvesnės nei bendros strategijos, mažinant mokinių su žemais pasiekimais skaičių.

Rekomendacijos nacionaliniam / regioniniam lygmeniui

- Vykdyti mokinių su žemais pasiekimais skaičiaus monitoringą
- Teikti nuolatinę intensyvią pagalbą ankstyvame etape dėl žemų MGT pasiekimų:
  - naudojant lanksčius mokinių su žemais pasiekimais atpažinimo įrankius,
  - teikiant integruotą pagalbą (visuose ugdymo programos dalykuose, visose mokyklos struktūrose, atsakomybę teikti pagalbą vietoje)
  - ugdant mokytojų kompetencijas dėl žemų pasiekimų, mokytojų profesionalumą
  - akcentuojant motyvacijos / elgesio aspektus
  - personalizuojant mokymą(si) tikslinėse aplinkose
  - efektyvinant pagalbą (pagal mokinių su žemais pasiekimais skaičių vienam pagalbos specialistui) ir pan.
- Įtraukti gamtos mokslus į bendrųjų gebėjimų sąrašą Bendrojoje (nacionalinėje) ugdymo programoje.
- Kurti profesinius tinklus, specialiai skirtus darbui su mokiniais su žemais pasiekimais.
- Supažindinti su žemų pasiekimų prigimtimi / priežastimis ir pasekmėmis, ir su galimybėmis spręsti žemų pasiekimų problemas (per bendrus socialinius tinklus, pranešimus žiniasklaidai, ES inicijuotas kampanijas)
- Kurti/ taikyti įsivertinimo įrankius nacionaliniame / valstybiniame lygmenyje taikomų priemonių dėl žemų pasiekimų įvertinimui.

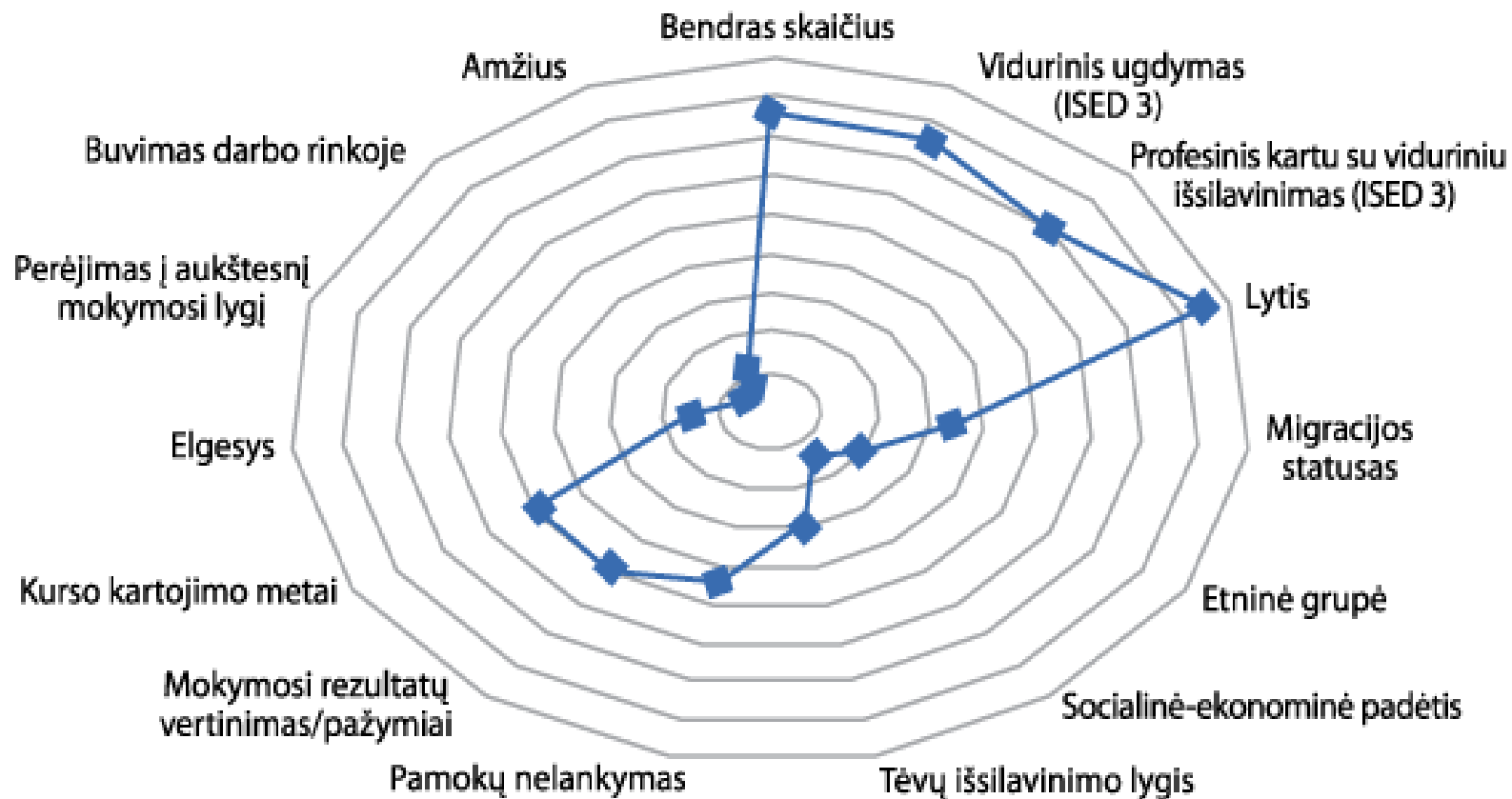
ESL (anksti paliekančių mokyklą skaičiaus mažinimo) darbo grupės siūlomos strategijos kryptys

Pagrindinių veiksnių nustatymas ir analizė

Monitoringas

Mokyklos nebaigimo mažinimo prevencinių, intervencinių ir kompensacinių mechanizmų rengimas ir įgyvendinimas

Renkamų duomenų apie anksti iš švietimo sistemos pasitraukiančius jaunuolius analizė

Mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo strategija

- **Prevenciniai mechanizmai.** Suteikti tvirtą pagrindą mokiniams išnaudoti savo mokymosi potencialą ir sėkmingai integruotis mokykloje.
- **Intervenciniai mechanizmai.** Užkirsti kelią mokyklos nebaigimo problemai reaguojant į pirmus pavojaus ženklus ir tikslingai remiant mokinius bei jų grupes, kurie kyla mokyklos nebaigimo pavojus.
- **Kompensaciniai mechanizmai.** Padėti tiems, kurie metė mokyklą, siūlant būdus grįžti į mokymo įstaigas ir įgyti kvalifikaciją.

Prevenčinės priemonės

- kuriamos ir įgyvendinamos sistemos lygmenyje:
  - aktualus ir patrauklus ugdymo turinys
  - lankstus perėjimas iš vieno išsilavinimo lygmens į kitą
  - alternatyviojo ugdymo plėtra
  - migrantų ir tautinių mažumų integracija
  - patraukli ir pakankama profesinio rengimo pasiūla
  - aukšta profesinio orientavimo kokybė
  - tinkamas mokytojų rengimas
  - prieinamas ikimokyklinis ugdymas.

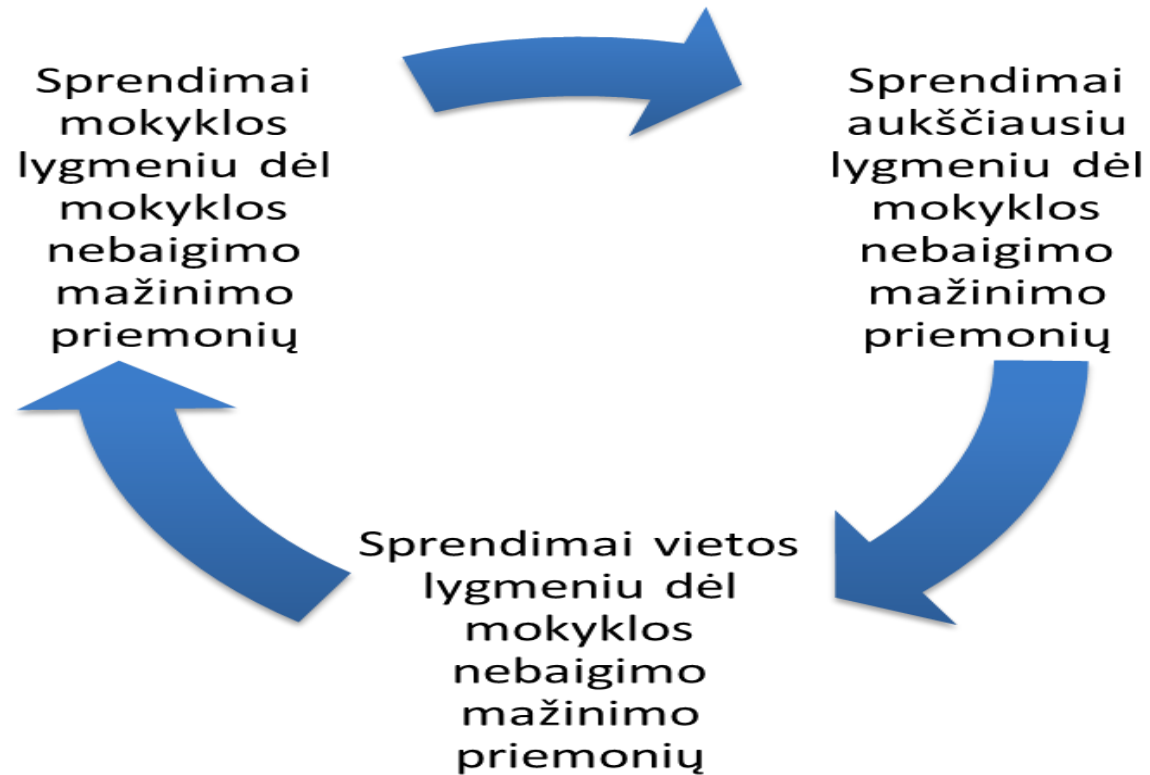
Intervencinės priemonės

- Orientuotos į mokyklos ir asmens lygmenį:
  - veiksminga duomenų rinkimo sistema ir tyrimais grįstų duomenų analizė,
  - individualių ugdymosi poreikių tenkinimas,
  - sisteminė pagalba
  - patrauklus ugdymo turinys
  - popamokinė veikla
  - pedagoginė sąveika
  - pagalba mokytojams sprendžiant sudėtingas pedagogines situacijas
  - mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo įgalinimas

Kompensacinės priemonės

- susijusios mokyklos nebaigusių asmenų su *reintegracija* į švietimo sistemą:
  - antrojo šanso (angl.- Second chance education) suteikimas
  - antrojo šanso mokyklų prieinamumas, tinkamumas ir pripažinimas
  - naujų pedagogų įtrauktis ir palaikymas
  - ugdymo turinio lankstumas
  - individualus ir holistinis požiūris į ugdymą

Kompleksinės problemos sprendimo priemonės ir kompleksinis numatytų priemonių įgyvendinimas

Nacionaliniai renginiai, skirti pasiekimų gerinimo priemonių ir veiklų aptarimui

- **A.P.P.L.E. kursai**, kurių metu bus aptariamos problemų sprendimo bendradarbiaujant užduotys susijusios su STEM. **2014 m. birželio 25 – liepos 4 d.**
- **Metodinės dienos** savivaldybių metodinių būrelių pirmininkams, pradinių bei pagrindinio ugdymo įstaigų direktorių pavaduotojams „Mokinių mokymo (si) pasiekimų gerinimas“. **2014 m. rugpjūčio 25-28 d. 12 grupių; 2014 m. spalio mėn. 6 regionai.**
- **Paroda „Mokykla 2014“ LITEXPO/Nacionalinis pažangos forumas** „Kūrybiškas požiūris siekiant ugdymo kokybės“. **2014 m. lapkričio 21-23 d.**

PISA 2015 parengiamieji darbai:

Problemų sprendimas bendradarbiaujant IKT pagrindu

- **Inovatyvių produktų ugdymui konkursas** (Projektas „Ugdymo turinio naujovių sklaidos modelis“) 2015 metų vasaris
- **Seminaras vadovėlių ir mokymo priemonių autoriams, vertintojams, leidėjams.** 2015 m. rugpjūtis
- **Konkursas kūrybingiems mokytojams „Užduoties kodas“** (problemų sprendimu pagrįsto mokymosi gebėjimams ugdyti). 2014 m. liepos 1 d. iki spalio 15 d.
- **Interneto svetainė, kurioje skelbiama metodinė ir informacinė medžiaga, susijusi problemų sprendimu bendradarbiaujant.** Nuoroda veikia jau dabar (<http://rastingumas.blogspot.com/>)

PISA 2015 parengiamieji darbai: Problemų sprendimas bendradarbiaujant IKT pagrindu

- Nacionalinis egzaminų centras inicijuoja Lietuvos mokiniams konkursą, skirtą naujo tipo užduotims išbandyti. 2014 m. spalį
- Informatikos ir informacinių technologijų konkurso „Bebras“ iniciatyvinė grupė sukurs interaktyvių užduočių išsibandyimo planformą
- Lietuvos matematikos mokytojų asociacija vykdo programą „Metodinės medžiagos „Matematikos probleminiai uždaviniai“ parengimas, vadovaujantis PISA tyrimų ataskaitų rekomendacijomis“. Programos tikslas – parengti metodinę medžiagą „Matematikos probleminiai uždaviniai“, kuri padės mokytojams tobulinti savo ir mokinių problemų sprendimo gebėjimus. <http://mif.vu.lt/lmma/?p=1137>

PISA 2015 parengiamieji darbai: Problemų sprendimas bendradarbiaujant IKT pagrindu

- **Seminaras mokytojų švietimo centrų atstovams, universitetų, rengiančių mokytojus, atstovams, aktyvesnių mokyklų mokytojams „Probleminis mokymas, grįstas IKT taikymu“ (iTEC projektas), 2014 m. rugpjūčio 25 ar 26 dienos**
- **PISA 2015 apsirūpinimas kompiuteriais ir technologijomis**